Monitoring i DIY

Monitoring UPS, łagodne wyłączanie i pomiar energii na ESP32.

- Monitoring zasilania i łagodne wyłączanie: UPS, NUT, Zabbix
- DIY: pomiar napięcia, prądu i energii na ESP32

Monitoring zasilania i łagodne wyłączanie: UPS, NUT, Zabbix

Poziom: zaawansowany

Dotyczy: NUT 2.8, Rocky Linux 9, Zabbix 7.0 LTS, Windows Server 2022 z klastrem Hyper-V, karta sieciowa UPS z SNMP

Czas: ~120 min

Konfigurujemy na `bkp01` program NUT, który odczytuje stan UPS przez SNMP i po trzech minutach pracy na baterii wyłącza serwerownię w ustalonej kolejności, a w Zabbixie na `mon01` dodajemy alarmy o stanie zasilania. Wracamy tu przy nowym UPS, zmianie listy serwerów i po każdym teście wyłączania. Komendy wykonujemy na `bkp01` z uprawnieniami sudo, a polecenia PowerShell na `hv01` w oknie administratora.

Skróty użyte na tej stronie (18)

Skrót	Co znaczy
APC	Angled Physical Contact: polerowanie czoła złącza światłowodowego ściętego pod kątem 8 stopni, które odbija światło w płaszcz, oznaczane kolorem zielonym
EPEL	Extra Packages for Enterprise Linux: dodatkowe repozytorium pakietów dla RHEL i klonów
FSD	Forced ShutDown: stan wymuszonego wyłączenia w NUT, po którym serwer główny rozpoczyna wyłączanie
GSM	Global System for Mobile Communications: standard sieci komórkowej, z którego korzysta modem wysyłający SMS
HCI	Hyper-Converged Infrastructure: infrastruktura, w której serwery łączą obliczenia i dyski w jeden klaster
IP	Internet Protocol: adres komputera w sieci; w elektryce: stopień ochrony obudowy (Ingress Protection)
kW	Kilowat: tysiąc watów, miara mocy; prawie cała moc pobrana przez serwery zamienia się w ciepło
LTS	Long Term Support: wersja z długim wsparciem poprawkami

Skrót	Co znaczy
NUT	Network UPS Tools: zestaw programów na Linuksie, który odczytuje stan zasilacza UPS i wyłącza serwery, gdy baterie się kończą
OID	Object Identifier: numer, którym w SNMP wskazujemy jedną wartość urządzenia, na przykład stan baterii UPS
RFC	Request for Comments: oficjalny dokument opisujący standard internetowy, na przykład sposób działania danego protokołu; w ITIL także Request for Change, czyli wniosek o zmianę
S2D	Storage Spaces Direct: programowa macierz Windows Server z dysków wielu serwerów
SMS	Short Message Service: krótka wiadomość tekstowa na telefon, która dociera także bez internetu
SNMP	Simple Network Management Protocol: protokół odczytu stanu urządzeń sieciowych
SSH	Secure Shell: szyfrowane zdalne logowanie do serwera
UPS	Uninterruptible Power Supply: zasilacz awaryjny, podtrzymuje zasilanie urządzeń na czas zaniku napięcia z sieci
UPS-MIB	Standardowa baza obiektów SNMP (RFC 1628) opisująca zasilacze awaryjne UPS, w tym temperaturę baterii
USB	Universal Serial Bus: standard portów i urządzeń podłączanych do komputera, tu pendrive'y i inne nośniki wymienne

Fiszka

□□ ZMIENIA SYSTEM

Dodanie repozytorium EPEL: sudo dnf install epel-release

```
sudo dnf install epel-release
```

Pakiety NUT dla Rocky Linux 9 pochodzą z repozytorium EPEL [1].

□□ **EPEL** = Extra Packages for Enterprise Linux: dodatkowe repozytorium pakietów dla RHEL i klonów · **NUT** = Network UPS Tools: zestaw programów na Linuksie, który odczytuje stan zasilacza UPS i wyłącza serwery, gdy baterie się kończą · **dnf** = Dandified YUM: menedżer pakietów RHEL/Rocky

□□ ZMIENIA SYSTEM

Instalacja NUT i narzędzi SNMP: sudo dnf install nut nut-client net-snmp-utils

```
sudo dnf install nut nut-client net-snmp-utils
```

Pakiet `nut` zawiera sterowniki i serwer `upsd`, `nut-client` program `upsmon` i narzędzie `upsc`, a `net-snmp-utils` polecenie `snmpget`.

NUT = Network UPS Tools: zestaw programów na Linuksie, który odczytuje stan zasilacza UPS i wyłącza serwery, gdy baterie się kończą · **SNMP** = Simple Network Management Protocol: protokół odczytu stanu urządzeń sieciowych · **dnf** = Dandified YUM: menedżer pakietów RHEL/Rocky

TYLKO ODCZYT

Sprawdzenie, czy sterownik SNMP jest zainstalowany: rpm -ql nut

```
rpm -ql nut | grep snmp-ups
```

Komenda wypisuje ścieżkę do sterownika `snmp-ups`. Jeśli nic nie wypisze, szukamy go w pozostałych pakietach NUT poleceniem `dnf search nut`.

SNMP = Simple Network Management Protocol: protokół odczytu stanu urządzeń sieciowych · **NUT** = Network UPS Tools: zestaw programów na Linuksie, który odczytuje stan zasilacza UPS i wyłącza serwery, gdy baterie się kończą · **rpm** = RPM Package Manager: format i narzędzie paczek RHEL

TYLKO ODCZYT

Odczyt stanu baterii z UPS przez SNMP: snmpget

```
snmpget -v2c -c NazwaWspolnoty AdresUPS 1.3.6.1.2.1.33.1.2.1.0
```

(gdzie `NazwaWspolnoty` to ciąg znaków SNMP v2c skonfigurowany w karcie sieciowej UPS, a `AdresUPS` to jej adres IP)

Podajemy OID z UPS-MIB (RFC 1628): `upsBatteryStatus` [2]. Wartość 2 oznacza baterię w normie, 3 niski stan, a 4 wyczerpanie.

Przykład:

```
UPS-MIB::upsBatteryStatus.0 = INTEGER: batteryNormal(2)
```

UPS = Uninterruptible Power Supply: zasilacz awaryjny, podtrzymuje zasilanie urządzeń na czas zaniku napięcia z sieci · **SNMP** = Simple Network Management Protocol: protokół odczytu stanu urządzeń sieciowych · **IP** = Internet Protocol: adres komputera w sieci; w elektryce: stopień ochrony obudowy (Ingress Protection) · **OID** = Object Identifier: numer, którym w SNMP wskazujemy jedną

wartość urządzenia, na przykład stan baterii UPS · **UPS-MIB** = Standardowa baza obiektów SNMP (RFC 1628) opisująca zasilacze awaryjne UPS, w tym temperaturę baterii · **RFC** = Request for Comments: oficjalny dokument opisujący standard internetowy, na przykład sposób działania danego protokołu; w ITIL także Request for Change, czyli wniosek o zmianę · **snmpget** = SNMP get: odczytuje jedną wartość urządzenia przez SNMP po jej numerze OID

□□ TYLKO ODCZYT

Odczyt szacowanego czasu pracy na baterii: snmpget

```
snmpget -v2c -c NazwaWspolnoty AdresUPS 1.3.6.1.2.1.33.1.2.3.0
```

Wartość `upsEstimatedMinutesRemaining` to szacunek UPS w minutach przy bieżącym obciążeniu [2].

Przykład:

```
UPS-MIB::upsEstimatedMinutesRemaining.0 = INTEGER: 25
```

□□ **UPS** = Uninterruptible Power Supply: zasilacz awaryjny, podtrzymuje zasilanie urządzeń na czas zaniku napięcia z sieci · **snmpget** = SNMP get: odczytuje jedną wartość urządzenia przez SNMP po jej numerze OID

□□ TYLKO ODCZYT

Odczyt źródła zasilania wyjścia: snmpget

```
snmpget -v2c -c NazwaWspolnoty AdresUPS 1.3.6.1.2.1.33.1.4.1.0
```

Wartość `upsOutputSource`: 3 oznacza pracę z sieci, 4 bypass, a 5 pracę z baterii [2].

□□ **snmpget** = SNMP get: odczytuje jedną wartość urządzenia przez SNMP po jej numerze OID

□□ TYLKO ODCZYT

Plik trybu pracy NUT: /etc/nut/nut.conf

```
MODE=netserver
```

Tryb `netserver` oznacza, że `bkp01` uruchamia serwer `upsd` i udostępnia stan UPS innym serwerom (jeśli dodamy klientów). Gdy klientów nie planujemy, wystarczy `standalone`.

□□ **NUT** = Network UPS Tools: zestaw programów na Linuksie, który odczytuje stan zasilacza UPS i wyłącza serwery, gdy baterie się kończą · **UPS** = Uninterruptible Power Supply: zasilacz awaryjny, podtrzymuje zasilanie urządzeń na czas zaniku napięcia z sieci

□□ TYLKO ODCZYT

Plik definicji UPS: /etc/nut/ups.conf

```
[ups01]
    driver = snmp-ups
    port = AdresUPS
    desc = "UPS 20 kVA, serwerownia Pamiatkowo"
    snmp_version = v2c
    community = NazwaWspolnoty
    mibs = auto
    pollfreq = 10
```

Sterownik `snmp-ups` odpytuje UPS co `pollfreq` sekund. Domyślnie 30, a my skracamy do 10, żeby wcześniej zauważyć przejście na baterię [3].

□□ **UPS** = Uninterruptible Power Supply: zasilacz awaryjny, podtrzymuje zasilanie urządzeń na czas zaniku napięcia z sieci

□□ TYLKO ODCZYT

Wariant SNMPv3 pliku ups.conf: /etc/nut/ups.conf

```
[ups01]
    driver = snmp-ups
    port = AdresUPS
    desc = "UPS 20 kVA, serwerownia Pamiatkowo"
    snmp_version = v3
    secLevel = authPriv
    secName = NazwaUzytkownikaSnmp
    authProtocol = SHA
    authPassword = HasloUwierzytelnienia
    privProtocol = AES
    privPassword = HasloSzyfrowania
    mibs = auto
    pollfreq = 10
```

SNMP v3 szyfruje zapytania, a v2c wysyła nazwę wspólnoty otwartym tekstem. Jeśli karta UPS obsługuje v3, wybieramy ten wariant.

SNMP = Simple Network Management Protocol: protokół odczytu stanu urządzeń sieciowych · **UPS** = Uninterruptible Power Supply: zasilacz awaryjny, podtrzymuje zasilanie urządzeń na czas zaniku napięcia z sieci

ZMIENIA SYSTEM

Uprawnienia plików konfiguracyjnych: chown i chmod

```
sudo chown root:nut /etc/nut/ups.conf /etc/nut/upsd.users /etc/nut/upsmon.conf
sudo chmod 640 /etc/nut/ups.conf /etc/nut/upsd.users /etc/nut/upsmon.conf
```

Pliki zawierają hasła, więc tylko `root` i grupa `nut` mogą je czytać.

chown = change owner: zmień właściciela · **chmod** = change mode: zmień prawa dostępu

TYLKO ODCZYT

Plik nasłuchiwania serwera: /etc/nut/upsd.conf

```
LISTEN 127.0.0.1 3493
```

Serwer `upsd` domyślnie nasłuchuje tylko na adresie lokalnym. Adres sieciowy dodajemy kolejną linią `LISTEN AdresSerweraNut 3493` wyłącznie wtedy, gdy mają się łączyć klienci z innych serwerów.

TYLKO ODCZYT

Plik użytkowników NUT: /etc/nut/upsd.users

```
[monitor]
    password = HasloMonitor
    upsmon primary
```

Użytkownik `monitor` z rolą `primary` może wydać polecenie wyłączenia. Dla klientów na innych serwerach dopisujemy osobnego użytkownika z rolą `secondary`.

NUT = Network UPS Tools: zestaw programów na Linuksie, który odczytuje stan zasilacza UPS i wyłącza serwery, gdy baterie się kończą

□□ ZMIENIA SYSTEM

Plik monitorowania: /etc/nut/upsmon.conf

```
MONITOR ups01@localhost 1 monitor HasloMonitor primary
MINSUPPLIES 1
SHUTDOWNCMD "/usr/local/sbin/wylacz-serwerownie.sh"
NOTIFYCMD /usr/sbin/upssched
POLLFREQ 5
POLLFREQALERT 5
HOSTSYNC 15
DEADTIME 15
POWERDOWNFLAG /etc/killpower
RBWARNTIME 43200
NOCOMMWARNTIME 300
FINALDELAY 5
NOTIFYFLAG ONLINE SYSLOG+EXEC
NOTIFYFLAG ONBATT SYSLOG+EXEC
NOTIFYFLAG LOWBATT SYSLOG+EXEC
NOTIFYFLAG FSD SYSLOG+EXEC
NOTIFYFLAG COMMOK SYSLOG+EXEC
NOTIFYFLAG COMMBAD SYSLOG+EXEC
NOTIFYFLAG SHUTDOWN SYSLOG+EXEC
NOTIFYFLAG REPLBATT SYSLOG+EXEC
NOTIFYFLAG NOCOMM SYSLOG+EXEC
```

`upsmon` wywołuje `SHUTDOWNCMD` na serwerze głównym, gdy UPS jest w stanie krytycznym albo gdy ktoś wymusi wyłączenie poleceniem `upsmon -c fsd`. Każde zdarzenie trafia do `NOTIFYCMD`, czyli do `upssched`, który liczy czas [4].

□□ **UPS** = Uninterruptible Power Supply: zasilacz awaryjny, podtrzymuje zasilanie urządzeń na czas zaniku napięcia z sieci

□□ TYLKO ODCZYT

Katalog dla gniazda upssched: /etc/tmpfiles.d/upssched.conf

```
d /run/upssched 0750 nut nut -
```

Program `upssched` potrzebuje katalogu, w którym użytkownik `nut` może założyć gniazdo i plik blokady [5].

ZMIENIA SYSTEM

Utworzenie katalogu z pliku tmpfiles: systemd-tmpfiles

```
sudo systemd-tmpfiles --create /etc/tmpfiles.d/upssched.conf
```

systemd-tmpfiles = systemd tmpfiles: tworzy katalogi i pliki tymczasowe według plików w /etc/tmpfiles.d

ZMIENIA SYSTEM

Plik harmonogramu zdarzeń: /etc/nut/upssched.conf

```
CMDSCRIPT /usr/local/sbin/upssched-cmd
PIPEFN /run/upssched/upssched.pipe
LOCKFN /run/upssched/upssched.lock

AT ONBATT * START-TIMER wylaczenie 180
AT ONLINE * CANCEL-TIMER wylaczenie powrot-sieci
AT LOWBATT * EXECUTE wylaczenie-natychmiast
AT COMMBAD * START-TIMER brak-komunikacji 300
AT COMMOK * CANCEL-TIMER brak-komunikacji
AT REPLBATT * EXECUTE wymien-baterie
```

Po 180 sekundach pracy na baterii timer `wylaczenie` uruchamia skrypt. Powrót sieci anuluje timer, a polecenie `powrot-sieci` zadziała tylko wtedy, gdy timer zdążył już minąć [5].

TYLKO ODCZYT

Skrypt wywoływany przez upssched: /usr/local/sbin/upssched-cmd

```
#!/bin/bash
# Wywolywany przez upssched. Argument to nazwa timera albo polecenia z upssched.conf.
case "$1" in
  wylaczenie)
    logger -t upssched "UPS na baterii od 3 minut: wymuszamy wylaczenie serwerowni"
```

```
    /usr/sbin/upsmon -c fsd
    ;;
  wylaczenie-natychmiast)
    logger -t upssched "UPS zglosil niski stan baterii: wylaczamy natychmiast"
    /usr/sbin/upsmon -c fsd
    ;;
  powrot-sieci)
    logger -t upssched "Siec wrocila juz po rozpoczeciu wylaczania: sprawdzamy stan
serwerowni"
    ;;
  brak-komunikacji)
    logger -t upssched "Brak komunikacji z UPS od 5 minut"
    ;;
  wymien-baterie)
    logger -t upssched "UPS zglasza potrzebe wymiany baterii"
    ;;
  *)
    logger -t upssched "Nieznane polecenie: $1"
    ;;
esac
```

Polecenie `upsmon -c fsd` ustawia stan wymuszonego wyłączenia (FSD), po którym `upsmon` na serwerze głównym wywołuje `SHUTDOWNCMD`.

FSD = Forced ShutDown: stan wymuszonego wyłączenia w NUT, po którym serwer główny rozpoczyna wyłączanie · **logger** = Logger: zapisuje komunikat w dzienniku systemowym · **UPS** = Uninterruptible Power Supply: zasilacz awaryjny, podtrzymuje zasilanie urządzeń na czas zaniku napięcia z sieci

ZMIENIA SYSTEM

Nadanie uprawnień skryptowi: chmod 755

```
sudo chmod 755 /usr/local/sbin/upssched-cmd
```

chmod = change mode: zmień prawa dostępu

ZMIENIA SYSTEM

Skrypt wyłączania serwerowni: /usr/local/sbin/wylacz-serwerownie.sh

```
#!/bin/bash
# Uruchamiany przez upsmon (SHUTDOWNCMD) na bkp01. Z parametrem --proba tylko loguje
kroki.
PROBA="${1:-}"
KLUCZE=/etc/nut/klucze
SSH_OPCJE="-o BatchMode=yes -o ConnectTimeout=10 -o StrictHostKeyChecking=yes"
LOG() { logger -t wylacz-serwerownie "$*"; }

wykonaj() {
  if [ "$PROBA" = "--proba" ]; then
    LOG "PROBA: $*"
  else
    "$@"
  fi
}

LOG "Start wylaczania serwerowni"

# 1. Maszyny aplikacyjne na klastrze (skrypt na hv01 czeka, az sie zatrzymaja)
LOG "Faza 1: aplikacje"
wykonaj ssh $SSH_OPCJE -i "$KLUCZE/klucz_aplikacje" svc-wylaczanie@hv01 faza-aplikacje

# 2. Serwery fizyczne poza klastrem: ich bazy zatrzymuja sie przy zamykaniu systemu
for serwer in ora01 hana01 gpu01; do
  LOG "Wylaczamy $serwer"
  wykonaj ssh $SSH_OPCJE -i "$KLUCZE/klucz_wezel" "nazwa_uzytkownika@$serwer" wylacz
done

# 3. Reszta maszyn wirtualnych, kontrolery domeny na koncu, potem Stop-Cluster
LOG "Faza 2: reszta maszyn i klaster"
wykonaj ssh $SSH_OPCJE -i "$KLUCZE/klucz_reszta" svc-wylaczanie@hv01 faza-reszta

# 4. Wezly klastra
for wezel in hv02 hv01; do
  LOG "Wylaczamy wezel $wezel"
  wykonaj ssh $SSH_OPCJE -i "$KLUCZE/klucz_wezel" "svc-wylaczanie@$wezel" wylacz
done

LOG "Wylaczamy bkp01"
```

```
wykonaj /usr/sbin/shutdown -h now
```

Skrypt najpierw zatrzymuje aplikacje, potem serwery fizyczne (polecenie wyłączenia wraca od razu, więc ich bazy zatrzymują się równolegle), potem resztę maszyn i klaster, a na końcu węzły i siebie. Słowa po adresie (`faza-aplikacje`, `wylacz`) są tylko znacznikami: serwery i tak wykonują polecenie wymuszone przez klucz. Przed pierwszym użyciem łączymy się z każdym serwerem ręcznie jako `root` na `bkp01`, żeby zapisać odciski kluczy hostów (opcja `StrictHostKeyChecking=yes`).

□□ ZMIENIA SYSTEM

Nadanie uprawnień skryptowi wyłączania: chmod 750

```
sudo chmod 750 /usr/local/sbin/wylacz-serwerownie.sh
```

□□ **chmod** = change mode: zmień prawa dostępu

□□ TYLKO ODCZYT

Próba skryptu bez wyłączania serwerów: wylacz-serwerownie.sh --proba

```
sudo /usr/local/sbin/wylacz-serwerownie.sh --proba
```

□□ TYLKO ODCZYT

Odczyt dziennika próby: journalctl -t wylacz-serwerownie

```
sudo journalctl -t wylacz-serwerownie --since "10 minutes ago"
```

Przykład:

```
Oct 03 08:12:01 bkp01 wylacz-serwerownie[2210]: Start wylaczania serwerowni
Oct 03 08:12:01 bkp01 wylacz-serwerownie[2211]: Faza 1: aplikacje
Oct 03 08:12:01 bkp01 wylacz-serwerownie[2214]: PROBA: ssh -o BatchMode=yes -o
ConnectTimeout=10 -o StrictHostKeyChecking=yes -i /etc/nut/klucze/klucz_aplikacje svc-
wylaczanie@hv01 faza-aplikacje
Oct 03 08:12:01 bkp01 wylacz-serwerownie[2216]: Wylaczamy ora01
```

journalctl = journal control: czytanie dziennika systemd

ZMIENIA SYSTEM

Skrypt PowerShell na hv01: C:\Skrypty\Wylacz-Klaster.ps1

```
# Uruchamiany na hv01 przez ssh z bkp01 (klucze z wymuszonym poleceniem i parametrem
Faza).
param([Parameter(Mandatory)][ValidateSet('Aplikacje','Reszta')][string]$Faza)
$ErrorActionPreference = 'Continue'
New-Item -ItemType Directory -Force -Path 'C:\Skrypty\logi' | Out-Null
Start-Transcript -Path ("C:\Skrypty\logi\wylaczenie-{0}-{1}.log" -f $Faza, (Get-Date -
Format 'yyyyMMdd-HHmmss'))

# Role maszyn wirtualnych po kolei, z czekaniem do 300 sekund na każdą
foreach ($nazwa in Get-Content ("C:\Skrypty\kolejnosc-{0}.txt" -f $Faza.ToLower())) {
    $grupa = Get-ClusterGroup -Name $nazwa -ErrorAction SilentlyContinue
    if ($grupa -and $grupa.State -eq 'Online') {
        Write-Output ("{0} Zatrzymujemy {1}" -f (Get-Date -Format 'HH:mm:ss'), $nazwa)
        Stop-ClusterGroup -Name $nazwa -Wait 300 | Out-Null
    }
}

if ($Faza -eq 'Reszta') {
    # Czekamy do 2 minut, aż skończą się zadania naprawy dysków S2D
    $koniec = (Get-Date).AddMinutes(2)
    while ((Get-StorageJob | Where-Object { $_.JobState -ne 'Completed' }) -and ((Get-
Date) -lt $koniec)) {
        Start-Sleep -Seconds 10
    }
    # Zatrzymujemy klaster na wszystkich węzłach
    Write-Output ("{0} Stop-Cluster" -f (Get-Date -Format 'HH:mm:ss'))
    Stop-Cluster -Force -Confirm:$false
}
Stop-Transcript
```

Maszyny zatrzymujemy po kolei, bo `Stop-ClusterGroup` z parametrem `-Wait` czeka na zakończenie [6]. Węzły wyłącza dopiero `bkp01` osobnym kluczem, bo po wyłączeniu kontrolerów domeny konta domenowe przestają działać.

TYLKO ODCZYT

Lista aplikacji do wyłączenia najpierw: C:\Skrypty\kolejnosc-aplikacje.txt

```
app01
docker01
ci01
k3s01
```

TYLKO ODCZYT

Lista pozostałych ról w kolejności wyłączania: C:\Skrypty\kolejnosc-reszta.txt

```
sql01
pg01
my01
mongo01
cass01
cass02
cass03
syb01
fs01
rds01
wsus01
log01
ipa01
mon01
dc01
dc02
```

Nazwy muszą być identyczne z nazwami ról klastra. Bazy stoją na początku listy, a kontrolery domeny na samym końcu.

ZMIENIA SYSTEM

Ustawienie zamknięcia systemu gościa przy zatrzymaniu roli: Set-ClusterParameter

```
Get-ClusterResource | Where-Object { $_.ResourceType -eq 'Virtual Machine' } |
    ForEach-Object { $_ | Set-ClusterParameter -Name OfflineAction -Value 2 }
```

Domyślna wartość `OfflineAction` to 1 (zapis stanu maszyny), a wartość 2 oznacza zamknięcie systemu gościa [7]. Bez tej zmiany `Stop-ClusterGroup` zapisuje maszyny w stanie Saved, a nie wyłącza ich normalnie.

□□ TYLKO ODCZYT

Sprawdzenie ustawienia OfflineAction: Get-ClusterParameter

```
Get-ClusterResource | Where-Object { $_.ResourceType -eq 'Virtual Machine' } |
    ForEach-Object { $_ | Get-ClusterParameter -Name OfflineAction } |
    Format-Table ClusterObject, Name, Value
```

Przykład:

```
ClusterObject          Name          Value
-------------          ----          -----
Virtual Machine app01  OfflineAction 2
Virtual Machine sql01  OfflineAction 2
```

□□ TYLKO ODCZYT

Klucz SSH z wymuszonym poleceniem na hv01: administrators_authorized_keys

```
from="AdresBkp01",command="powershell.exe -NoProfile -ExecutionPolicy Bypass -File
C:/Skrypty/Wylacz-Klaster.ps1 -Faza Aplikacje",no-port-forwarding,no-pty ssh-ed25519
KluczAplikacje svc-wylaczanie@bkp01
from="AdresBkp01",command="powershell.exe -NoProfile -ExecutionPolicy Bypass -File
C:/Skrypty/Wylacz-Klaster.ps1 -Faza Reszta",no-port-forwarding,no-pty ssh-ed25519
KluczReszta svc-wylaczanie@bkp01
```

(gdzie `AdresBkp01` to adres IP `bkp01`, a `KluczAplikacje` i `KluczReszta` to zawartość plików `klucz_aplikacje.pub` i `klucz_reszta.pub`)

Plik `C:\ProgramData\ssh\administrators_authorized_keys` na Windows Server służy kontom z uprawnieniami administratora. Każdy klucz działa tylko z adresu `bkp01` i uruchamia jeden skrypt z jednym parametrem.

SSH = Secure Shell: szyfrowane zdalne logowanie do serwera · **IP** = Internet Protocol: adres komputera w sieci; w elektryce: stopień ochrony obudowy (Ingress Protection)

ZMIENIA SYSTEM

Klucz SSH do wyłączania węzła: administrators_authorized_keys

```
from="AdresBkp01",command="shutdown.exe /s /t 5 /c \"UPS: wylaczanie serwerowni\"",no-port-forwarding,no-pty ssh-ed25519 KluczPubliczny svc-wylaczanie@bkp01
```

Ten klucz, `klucz_wezel`, dodajemy na `hv01` i `hv02`. Na `ora01`, `hana01` i `gpu01` wpisujemy go do `authorized_keys` konta wyłączającego z wymuszonym poleceniem `sudo /usr/sbin/shutdown -h now`.

SSH = Secure Shell: szyfrowane zdalne logowanie do serwera

ZMIENIA SYSTEM

Generowanie kluczy SSH na bkp01: ssh-keygen

```
sudo mkdir -p /etc/nut/klucze
sudo ssh-keygen -t ed25519 -N "" -f /etc/nut/klucze/klucz_aplikacje
sudo ssh-keygen -t ed25519 -N "" -f /etc/nut/klucze/klucz_reszta
sudo ssh-keygen -t ed25519 -N "" -f /etc/nut/klucze/klucz_wezel
sudo chown -R root:nut /etc/nut/klucze
sudo chmod 750 /etc/nut/klucze
sudo chmod 640 /etc/nut/klucze/klucz_aplikacje /etc/nut/klucze/klucz_reszta /etc/nut/klucze/klucz_wezel
```

Klucze bez hasła są potrzebne, bo nikt nie wpisze hasła w czasie awarii. Dlatego ograniczamy je adresem i wymuszonym poleceniem po stronie serwerów.

SSH = Secure Shell: szyfrowane zdalne logowanie do serwera · **mkdir** = make directory: utwórz katalog · **ssh-keygen** = wygeneruj parę kluczy SSH albo sprawdź odcisk klucza · **chown** = change owner: zmień właściciela · **chmod** = change mode: zmień prawa dostępu

ZMIENIA SYSTEM

Uruchomienie usług NUT: systemctl enable --now

```
sudo systemctl list-unit-files 'nut*'
sudo systemctl enable --now nut-server.service nut-monitor.service
```

Nazwy jednostek systemd różnią się między wersjami NUT, dlatego najpierw oglądamy listę. W wersji 2.8 sterowniki uruchamiają się razem z usługą serwera [8].

NUT = Network UPS Tools: zestaw programów na Linuksie, który odczytuje stan zasilacza UPS i wyłącza serwery, gdy baterie się kończą · **systemctl** = system control: sterowanie usługami systemd

TYLKO ODCZYT

Ręczny start sterownika: upsdrvctl start

```
sudo upsdrvctl start ups01
```

Jeśli usługi nie wystartowały, ręczny start pokazuje błąd sterownika, na przykład zły adres albo nazwę wspólnoty.

upsdrvctl = UPS driver control: uruchamia i zatrzymuje sterowniki UPS w NUT, także polecenie wyłączenia wyjścia UPS

TYLKO ODCZYT

Odczyt wszystkich wartości UPS przez NUT: upsc

```
upsc ups01@localhost
```

Przykład:

```
battery.charge: 100
battery.runtime: 1518
ups.load: 50
ups.status: OL
```

(wynik skrócony do czterech zmiennych; `OL` oznacza pracę z sieci, `OB` z baterii, a `LB` niski stan baterii)

UPS = Uninterruptible Power Supply: zasilacz awaryjny, podtrzymuje zasilanie urządzeń na czas zaniku napięcia z sieci · **NUT** = Network UPS Tools: zestaw programów na Linuksie, który odczytuje stan zasilacza UPS i wyłącza serwery, gdy baterie się kończą · **upsc** = UPS client: odczytuje zmienne

UPS z serwera NUT, na przykład ups.status albo battery.charge

TYLKO ODCZYT

Odczyt samego stanu UPS: upsc ups.status

```
upsc ups01@localhost ups.status
```

UPS = Uninterruptible Power Supply: zasilacz awaryjny, podtrzymuje zasilanie urządzeń na czas zaniku napięcia z sieci · **upsc** = UPS client: odczytuje zmienne UPS z serwera NUT, na przykład ups.status albo battery.charge

ZMIENIA SYSTEM

Reguła firewalld dla klienta NUT na innym serwerze: firewall-cmd

```
sudo firewall-cmd --permanent --add-rich-rule='rule family="ipv4" source
address="AdresKlientaNut" port port="3493" protocol="tcp" accept'
sudo firewall-cmd --reload
```

Tę regułę dodajemy tylko wtedy, gdy na innym serwerze uruchamiamy `upsmon` w roli `secondary`. W układzie opisanym tutaj nie jest potrzebna.

NUT = Network UPS Tools: zestaw programów na Linuksie, który odczytuje stan zasilacza UPS i wyłącza serwery, gdy baterie się kończą · **firewall-cmd** = sterowanie zaporą firewalld

Z życia wzięte

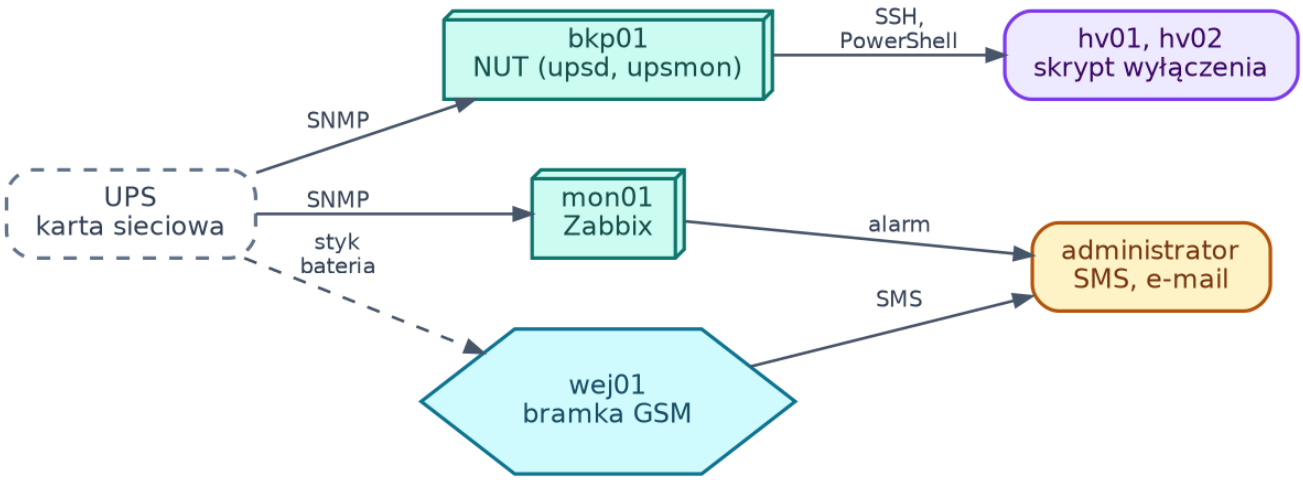
Z ŻYCIA WZIĘTE

Sobota, 7:30, okno serwisowe zaplanowane z wyprzedzeniem, bo pan Zbigniew nie lubi niespodzianek. Baterie są już wymienione i mamy dwa komplety, kopie zapasowe zrobione w piątek wieczorem. Tomek trzyma stoper, wyłącza wyłącznik wejścia UPS, a o 7:33 `upssched` ogłasza wyłączenie. O 7:44 gaśnie ostatni węzeł `hv01`, więc od zaniku sieci minęło 14 minut, a UPS jeszcze długo ma zapas.

Jak to działa

Rozwiń: jak to działa pod spodem

> **Pojęcie: łagodne wyłączanie.** Wyłączenie serwera w kolejności i z zapisaniem danych, zamiast nagłego odcięcia prądu. Bazy kończą transakcje, systemy plików się odmontowują, a po powrocie prądu serwer startuje bez naprawiania.

Rysunek 1. Droga informacji: UPS udostępnia stan przez kartę sieciową. NUT na bkp01 i Zabbix na mon01 odpytują go przez SNMP, a przerywana linia pokazuje niezależny styk „praca na baterii" do wej01, który wysyła SMS nawet gdy mon01 nie działa. (kliknięcie otwiera pełny rozmiar)

> **Pojęcie: SNMP.** Protokół, którym urządzenia sieciowe, w tym UPS, odpowiadają na pytania o swój stan. Każda wartość ma numer, czyli OID. Dla UPS-ów istnieje wspólny słownik wartości, UPS-MIB opisany w RFC 1628 [2].

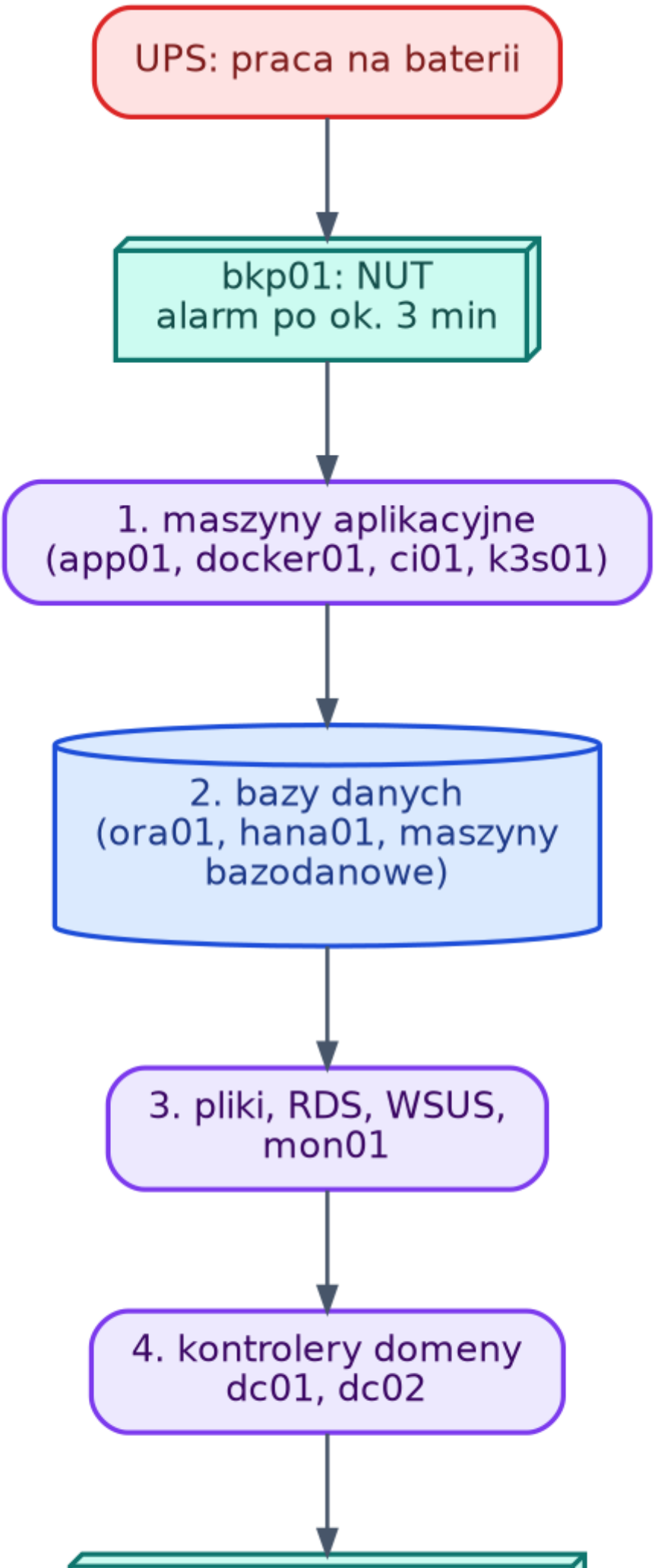
> **Pojęcie: NUT (Network UPS Tools).** Zestaw programów, który odczytuje stan UPS (sterowniki, np. `snmp-ups`), udostępnia go przez sieć (`upsd`) i monitoruje (`upsmon`). Powstał jako projekt wolnego oprogramowania i rozwija się od końca lat dziewięćdziesiątych [9].

Dlaczego NUT na bkp01

NUT musi działać na maszynie, która wyłącza się ostatnia i nie jest na klastrze, który wyłączamy. `mon01` jest maszyną wirtualną na klastrze, więc zgaśnie przed końcem. `bkp01` to fizyczny serwer kopii zapasowych poza klastrem, z Rocky Linux 9, więc może odpytywać UPS, zarządzać wyłączeniem i zgasnąć na końcu.

Kolejność wyłączania

Zasada jest prosta: konsumenci przed dostawcami. Najpierw maszyny aplikacyjne, potem bazy danych, serwery plików i pulpity, na końcu usługi, od których wszystko zależy: kontrolery domeny, a potem klaster i węzły. Serwery fizyczne `ora01`, `hana01` i `gpu01` wyłączamy zaraz po aplikacjach, razem z maszynami bazodanowymi, bo zatrzymanie bazy trwa najdłużej.

UPS: praca na baterii
bkp01: NUT
alarm po ok. 3 min
1. maszyny aplikacyjne
(app01, docker01, ci01, k3s01)
2. bazy danych
(ora01, hana01, maszyny
bazodanowe)
3. pliki, RDS, WSUS,
mon01
4. kontrolery domeny
dc01, dc02

Rysunek 2. Kolejność wyłączania: aplikacje, bazy, usługi pomocnicze, kontrolery domeny, klaster i węzły, na końcu bkp01. Warto zauważyć, że kontrolery domeny gasną prawie ostatnie, bo bez nich logowanie się do reszty przestaje działać. (kliknięcie otwiera pełny rozmiar)

Hyper-V i S2D

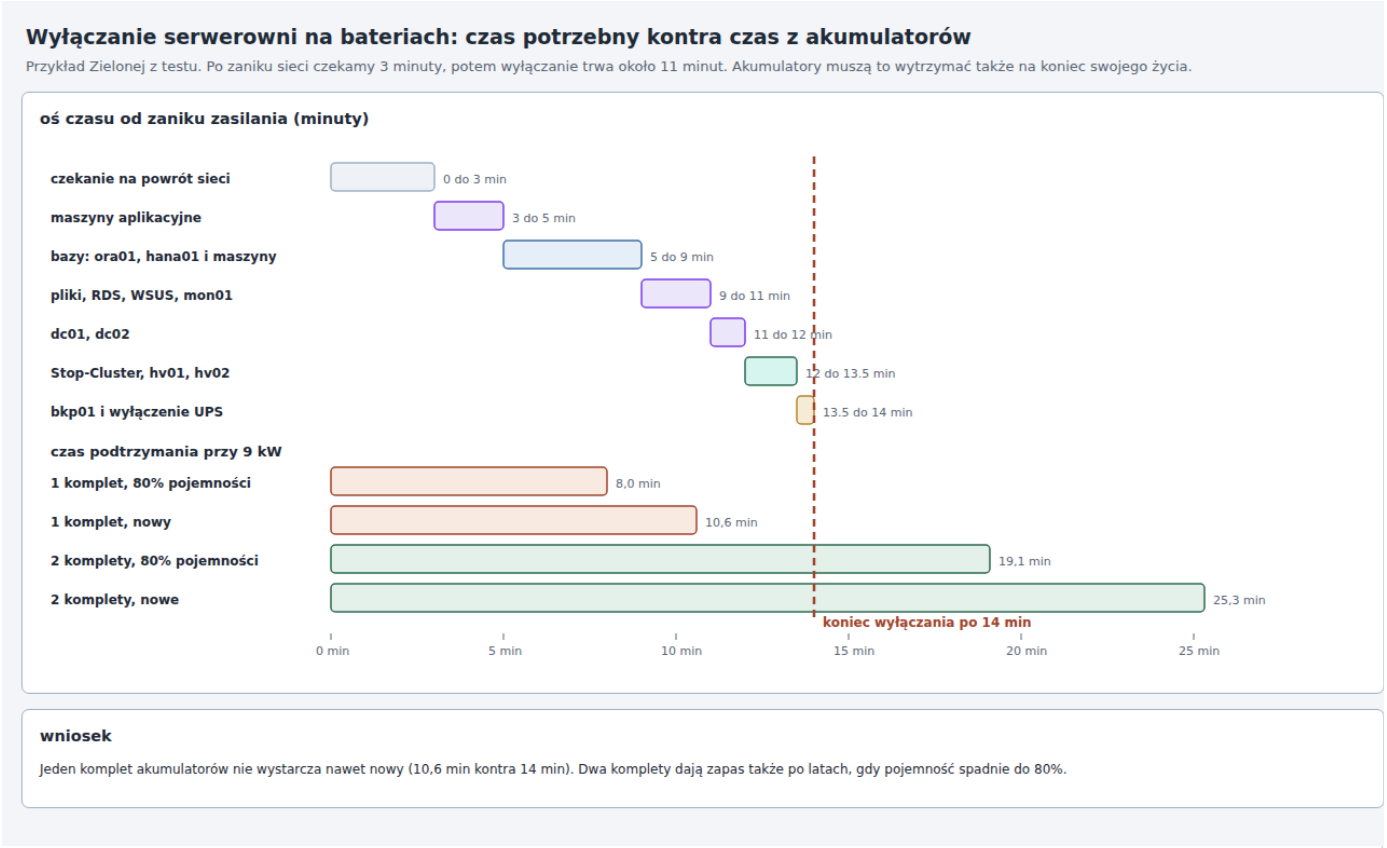
Wyłączenie klastra Hyper-V z S2D ma kilka pułapek. Polecenie `Stop-Cluster` zatrzymuje usługę klastra na wszystkich węzłach, ale domyślnie maszyny wirtualne trafiają w stan Saved zamiast zostać normalnie wyłączone [6][7]. Dlatego ustawiamy `OfflineAction` na 2 i zatrzymujemy role po kolei.

Procedura Microsoftu dla S2D wymaga też sprawdzenia, że nie trwają zadania naprawy dysków (`Get-StorageJob` zwraca pusty wynik), a potem zatrzymania klastra i wyłączenia węzłów [10]. Po powrocie prądu włączamy węzły, startujemy klaster poleceniem `Start-Cluster`, sprawdzamy dyski wirtualne i zadania naprawy, a dopiero potem uruchamiamy maszyny [10].

Czas

Czas wyłączania mierzymy w teście, a nie zakładamy. U Zielonej trzy minuty czekania i około jedenaście minut samego wyłączania dają 14 minut, a nasze baterie mają dawać co najmniej 15 przy 9 kW dla ogniw z 80 procentami pojemności. Jeśli test pokaże dłuższy czas, skracamy czas czekania, równolegle wyłączamy maszyny albo dokładamy baterie.

> ⚠ Baterie to nie jedyny zegar. Klimatyzacje A i B nie są zasilane z UPS, więc przy zaniku sieci chłodzenie staje od razu, a temperatura na wlotach szaf może dojść do 32 °C szybciej niż w 14 minut (szacunek w księdze Chłodzenie to 5 do 11 minut, do potwierdzenia próbą). Dlatego oprócz wyzwalacza „praca na baterii” planujemy wyzwalacz od temperatury wlotu, skracamy czekanie albo najpierw wyłączamy sprzęt, który grzeje, a nie jest potrzebny (`gpu01`, hosty laboratoryjne). Rachunek opisuje strona Planowanie chłodzenia serwerowni: bilans, zapas N+1, awaria klimatyzacji.

Rysunek 3. Czas wyłączania na tle czasu z baterii. Warto zauważyć, że jeden komplet baterii nie wystarcza nawet nowy, a dwa komplety dają zapas także przy 80 procentach pojemności. (kliknięcie otwiera pełny rozmiar)

Dlaczego czekamy trzy minuty

Większość zaników napięcia trwa kilka sekund albo minut. Trzy minuty (nastawa `START-TIMER wylaczenie 180`) odsiewa krótkie zaniki, więc nie wyłączamy serwerowni z powodu mrugnięcia. Jeśli zaniki w Pamiątkowie są dłuższe, ale rzadko trwają ponad dziesięć minut, wydłużamy czas, ale tylko do wartości, którą baterie wytrzymają razem z czasem wyłączania.

Drugi wariant: UPS z USB i apcupsd

Przy małym UPS podłączonym przez USB do jednego serwera wystarczy sterownik `usbhid-ups` z ustawieniem `port = auto` w `ups.conf`, bez SNMP. W UPS firmy APC można też użyć programu `apcupsd`, który wywodzi się z projektu Pavla Kořenskiego i jest rozwijany przez społeczność [11]. W serwerowni wybieramy jednak NUT z kartą sieciową, bo jeden UPS obsługuje wiele serwerów.

Serwery fizyczne, które nie mają być wyłączane przez `bkp01`, mogą działać jako klienci NUT: uruchamiamy na nich `upsmon` w roli `secondary`, wskazujemy `bkp01` i ustawiamy `SHUTDOWNCMD "/sbin/shutdown -h +0"`. Serwer główny czeka wtedy do `HOSTSYNC` sekund, aż klienci się wylogują, i dopiero potem wyłącza siebie.

Integracja z monitoringiem

Zabbix na `mon01` odpytuje kartę UPS bezpośrednio przez SNMP, niezależnie od NUT. Dzięki temu mamy dwie niezależne ścieżki: NUT wyłącza serwery, a Zabbix alarmuje ludzi. Dla UPS firmy APC Zabbix ma gotowy szablon „APC UPS by SNMP", który zawiera m.in. progi pojemności baterii (50 procent), obciążenia wyjścia (80 procent) i temperatury [12].

Jeśli szablonu dla naszego producenta nie ma, tworzymy elementy danych z OID z UPS-MIB. Host `ups01` ma interfejs SNMP z adresem karty, a elementy danych typu „SNMP agent" odpytują co 30 sekund.

Nazwa elementu	Klucz	OID	Znaczenie
Stan baterii	`ups.battery.status`	`1.3.6.1.2.1.33.1.2.1.0`	2 norma, 3 niski, 4 wyczerpana
Czas na baterii	`ups.seconds.on.battery`	`1.3.6.1.2.1.33.1.2.2.0`	sekundy pracy z baterii
Szacowany czas pracy	`ups.battery.minutes`	`1.3.6.1.2.1.33.1.2.3.0`	minuty do rozładowania
Naładowanie baterii	`ups.battery.charge`	`1.3.6.1.2.1.33.1.2.4.0`	procent
Źródło zasilania wyjścia	`ups.output.source`	`1.3.6.1.2.1.33.1.4.1.0`	3 sieć, 4 bypass, 5 bateria
Obciążenie wyjścia	`ups.output.load`	`1.3.6.1.2.1.33.1.4.4.1.5.1`	procent mocy

Wyzwalacze w składni Zabbix 7.0:

Nazwa	Wyrażenie	Ważność
UPS pracuje na baterii	`last(/ups01/ups.output.source)=5`	wysoka
Niski stan baterii	`last(/ups01/ups.battery.status)>=3`	katastrofa
Bateria poniżej 50 procent	`last(/ups01/ups.battery.charge)<50`	ostrzeżenie
Za krótki czas na baterii (czas dla pełnego naładowania poniżej planowanego)	`last(/ups01/ups.battery.minutes)<20 and last(/ups01/ups.output.source)=3`	ostrzeżenie
Obciążenie powyżej 80 procent	`last(/ups01/ups.output.load)>80`	ostrzeżenie
Brak danych z UPS	`nodata(/ups01/ups.output.source,5m)=1`	wysoka

Ostatnie ostrzeżenie o czasie służy do wykrywania zużytych baterii: przy pełnym naładowaniu UPS powinien zapowiadać co najmniej tyle minut, ile planujemy. Spadek poniżej progu to sygnał do

próby i wymiany baterii.

Alarmy wysokie i katastrofy wysyłamy jako SMS i telefon do dyżurnego, jak opisuje strona Serwerownia Zielonej: gdzie stoją czujniki i dokąd płyną alarmy. UPS ma też styk „praca na baterii", który wpinamy do modułu `wej01`. Ten ma własny modem GSM, więc wyśle SMS także wtedy, gdy `mon01` już nie działa.

Test wyłączania

Test robimy w oknie serwisowym, po uprzedzeniu firmy i po sprawdzeniu, że kopie zapasowe są świeże. Wykonujemy trzy testy, od najbezpieczniejszego.

1. Próba na sucho: `wylacz-serwerownie.sh --proba` sprawdza, że skrypt działa i widzi wszystkie kroki.
2. Test kluczy: na `hv01` wpisujemy tymczasowo klucz z poleceniem `hostname` zamiast skryptu, sprawdzamy połączenie z `bkp01` i dopiero potem przywracamy właściwe polecenie.
3. Test prawdziwy: wyłączamy wejście UPS w rozdzielnicy (Q10), mierzymy czas i patrzymy w dziennik.

W teście prawdziwym zapisujemy czas rozpoczęcia, czas wyłączenia każdego serwera i czas do ostatniego węzła. Porównujemy go z czasem baterii z tabeli producenta. Po teście włączamy najpierw węzły i klaster, a potem maszyny w odwrotnej kolejności niż przy wyłączaniu: kontrolery domeny, usługi pomocnicze, bazy, aplikacje. Priorytety startu ról ustawia się w klastrze, więc zapisujemy je w dokumentacji.

Bezpieczeństwo i ograniczenia

- Hasła w plikach NUT mają uprawnienia 640, a klucze SSH są ograniczone adresem i wymuszonym poleceniem.
- Na `hv01` i `hv02` musi działać serwer OpenSSH (opcjonalna funkcja Windows Server), a jego dostęp ograniczamy zaporą do adresu `bkp01`.
- Konto `svc-wylaczanie` jest lokalne na `hv01` i `hv02`, a nie domenowe, bo kontrolery domeny wyłączamy przed klastrem.
- Karta SNMP UPS jest w sieci serwerowej z listą dozwolonych adresów (`bkp01`, `mon01`) i bez dostępu z internetu.
- Nazwę wspólnoty SNMP v2c zmieniamy z domyślnej, a gdzie się da, stosujemy SNMP v3.
- NUT i Zabbix nie zastąpią próby: wyłączanie, które nigdy nie było sprawdzone, nie zadziała w dniu awarii.
- W BIOS-ie serwerów ustawiamy powrót do pracy po powrocie zasilania (opcja w rodzaju „Restore on AC Power Loss"), jeśli chcemy, żeby wstały same po awarii.

- Po powrocie prądu serwery nie wstają same w dobrej kolejności, więc dokumentujemy ręczną procedurę uruchamiania.

Częste błędy

Objaw	Przyczyna	Co robimy
`upsc` zwraca „Data stale"	sterownik nie odpowiada na SNMP (zły adres, wspólnota, zapora)	`snmpget` z `bkp01`, a potem `upsdrvctl start ups01`
Wyłączanie nie startuje po trzech minutach	brak katalogu `/run/upssched` albo skrypt bez prawa wykonania	tworzymy katalog (tmpfiles), nadajemy `chmod 755`
Skrypt działa ręcznie, a z `upsmon` nie	możliwa blokada SELinux (domena `nut` może nie mieć prawa uruchomić `ssh`)	`sudo ausearch -m avc -ts recent`, a w razie potrzeby dedykowana reguła lub usługa systemd
Maszyny wirtualne po powrocie są w stanie Saved	`OfflineAction` = 1 (domyślnie)	ustawiamy 2 i powtarzamy test
Klaster nie wstaje po powrocie prądu	węzły włączone w złej kolejności albo trwa naprawa dysków	sprawdzamy `Get-StorageJob`, startujemy klaster z jednego węzła
Serwerownia wyłącza się po krótkim mrugnięciu	brak czekania, `FSD` wysłane od razu	używamy `START-TIMER` z czasem 180 s
Wyłączanie trwa dłużej niż baterie	czas nie był mierzony, baterie zużyte	skracamy czekanie, równolegle wyłączamy maszyny, dokładamy baterie

□□ Ćwiczenia

1. UPS pokazuje `upsOutputSource` równe 5. Co to znaczy i który wyzwalacz zadziała?

Odpowiedź

UPS pracuje z baterii. Zadziała wyzwalacz „UPS pracuje na baterii" o wysokiej ważności, a `upssched` w NUT rozpoczyna odliczanie 180 sekund.

1. Sieć wraca po 90 sekundach od przejścia na baterie. Czy serwerownia się wyłączy?

Odpowiedź

Nie. Zdarzenie ONLINE anuluje timer `wylaczenie`, który miał minąć po 180 sekundach, więc `upsmon -c fsd` nie zostanie wywołane.

1. Baterie dają 12 minut przy 9 kW, a wyłączanie trwa 11 minut plus 3 minuty czekania. Co zmieniamy?

Odpowiedź

Plan wymaga 14 minut, a baterie dają 12, więc nie wystarczy. Możemy skrócić czekanie, równolegle wyłączać maszyny albo dołożyć komplet baterii. Dokładamy też margines na zużycie baterii.

Powiązane: UPS: topologie, dobór i baterie, Planowanie zasilania serwerowni: bilans mocy, zapas, rozbudowa, Odbiór instalacji od wykonawcy: lista kontrolna, pomiary, dokumenty, Serwerownia Zielonej: gdzie stoją czujniki i dokąd płyną alarmy

Źródła:

1. Fedora Packages, pakiet nut dla EPEL 9: packages.fedoraproject.org
2. RFC 1628, UPS Management Information Base: rfc-editor.org
3. NUT, opis sterownika snmp-ups: networkupstools.org
4. NUT, upsmon.conf: networkupstools.org
5. NUT, upssched.conf: networkupstools.org
6. Microsoft Learn, Stop-Cluster i Stop-ClusterGroup: learn.microsoft.com
7. Microsoft, właściwość OfflineAction zasobu maszyny wirtualnej w klastrze: learn.microsoft.com
8. NUT, podręcznik użytkownika: networkupstools.org
9. en.wikipedia.org: Network UPS Tools
10. Microsoft Learn, „What are the steps to shut down / boot the entire system in an Azure Stack HCI configuration?": learn.microsoft.com
11. en.wikipedia.org: apcupsd
12. Zabbix, szablon APC UPS by SNMP: zabbix.com

DIY: pomiar napięcia, prądu i energii na ESP32

Poziom: zaawansowany

Dotyczy: ESP32, ESPHome 2026.x, moduł PZEM-004T v3, cęgi SCT-013, Home Assistant, Zabbix 7.0 LTS

Czas: ~120 min

Budujemy własny miernik napięcia, prądu, mocy i energii jednego obwodu szafy na ESP32, który wysyła odczyty do Home Assistant i do Zabbixa na `mon01`. Pokazujemy dwa warianty: moduł PZEM-004T v3 i bezpieczniejsze cęgi na przewód, które mierzą tylko prąd. Montaż po stronie 230 V wykonuje wyłącznie osoba z uprawnieniami, a my robimy resztę: program, kalibrację i alarmy. Komendy ESPHome wykonujemy na stacji administratora z Pythonem 3.12 albo nowszym i dostępem do sieci serwerowni.

> Napięcie 230 V zagraża życiu. Wszystko, co dotyka przewodów sieciowych, czyli zaciski modułu PZEM, bezpiecznik i założenie cęgów na przewód w rozdzielnicy, wykonuje osoba z uprawnieniami SEP w zamkniętej obudowie i z zabezpieczeniem nadprądowym. Zasady opisują strony Czym są uprawnienia SEP i kto ich potrzebuje, Organizacja pracy przy urządzeniach elektroenergetycznych i Ochrona przeciwporażeniowa.

Skróty użyte na tej stronie (31)

Skrót	Co znaczy
ADC	Analog to Digital Converter: przetwornik zamieniający napięcie na liczbę, dzięki któremu mikrokontroler czyta sygnały analogowe
API	Application Programming Interface: sposób, w jaki programy rozmawiają ze sobą
BMS	Building Management System: system zarządzania budynkiem, który zbiera odczyty z czujników (temperatura, wilgotność) i steruje klimatyzacją oraz wentylacją
CE	Community Edition: darmowa, społecznościowa wersja Dockera, w odróżnieniu od płatnej wersji Enterprise
DCIM	Data Center Infrastructure Management: dokumentacja tego, co fizycznie stoi w serwerowni, czyli szafy, urządzenia i okablowanie

Skrót	Co znaczy
DIN	Deutsches Institut für Normung: niemiecki instytut normalizacyjny; szyna DIN to standardowa szyna montażowa aparatów w rozdzielnicy
ESP32	Tani mikrokontroler z Wi-Fi i Bluetooth firmy Espressif: malutki komputer, z którego budujemy własne czujniki sieciowe
ESPHome	Oprogramowanie, które zamienia ESP32 w gotowy czujnik sieciowy bez pisania kodu od zera, a odczyty udostępnia przez sieć
GND	Ground: masa, wspólny punkt odniesienia obwodu elektrycznego
GPU	Graphics Processing Unit: karta graficzna, która liczy modele językowe wielokrotnie szybciej niż procesor
HTTP	Hypertext Transfer Protocol: protokół stron WWW
I2C	Inter-Integrated Circuit: prosta dwuprzewodowa magistrala, którą mały układ (np. czujnik) rozmawia z mikrokontrolerem
JSON	JavaScript Object Notation: tekstowy format danych z klamrami i cudzysłowami
kW	Kilowat: tysiąc watów, miara mocy; prawie cała moc pobrana przez serwery zamienia się w ciepło
kWh	Kilowatogodzina: jednostka energii, 1000 watów pracujących przez godzinę
LTS	Long Term Support: wersja z długim wsparciem poprawkami
Modbus	Prosty protokół komunikacji przemysłowej, którym liczniki energii i moduły pomiarowe wysyłają odczyty
MWh	Megawatogodzina: 1000 kilowatogodzin
PDU	Power Distribution Unit: listwa zasilająca w szafie rack, w droższych wersjach z gniazdami mierzonymi i wejściem na czujnik temperatury
PoE	Power over Ethernet: zasilanie urządzenia tym samym kablem sieciowym, którym płyną dane
PZEM	Nazwa rodziny tanich modułów do pomiaru napięcia, prądu, mocy i energii (PZEM-004T), odczytywanych przez UART i Modbus
RCD	Residual Current Device: wyłącznik różnicowoprądowy
REST	sposób budowania API przez zwykłe żądania HTTP (GET, POST) zamiast osobnego protokołu
RS485	Standard łącza szeregowego dla długich przewodów, używany przez liczniki energii z Modbus
SEP	Stowarzyszenie Elektryków Polskich: wydaje świadectwa kwalifikacyjne elektryków
SMS	Short Message Service: krótka wiadomość tekstowa na telefon, która dociera także bez internetu
SNMP	Simple Network Management Protocol: protokół odczytu stanu urządzeń sieciowych
UPS	Uninterruptible Power Supply: zasilacz awaryjny, podtrzymuje zasilanie urządzeń na czas zaniku napięcia z sieci

Skrót	Co znaczy
USB	Universal Serial Bus: standard portów i urządzeń podłączanych do komputera, tu pendrive'y i inne nośniki wymienne
Wi-Fi	Sieć bezprzewodowa: wygodna w biurze, ale w serwerowni dokłada kolejną możliwą przyczynę awarii
YAML	YAML Ain't Markup Language: format plików konfiguracyjnych oparty na wcięciach

Fiszka

◫◫ ZMIENIA SYSTEM

Instalacja ESPHome: pipx install esphome

```
pipx install esphome
```

ESPHome buduje z jednego pliku YAML program dla płytki ESP32 i wgrywa go przez USB albo przez sieć [1].

◫◫ **ESPHome** = Oprogramowanie, które zamienia ESP32 w gotowy czujnik sieciowy bez pisania kodu od zera, a odczyty udostępnia przez sieć · **YAML** = YAML Ain't Markup Language: format plików konfiguracyjnych oparty na wcięciach · **ESP32** = Tani mikrokontroler z Wi-Fi i Bluetooth firmy Espressif: malutki komputer, z którego budujemy własne czujniki sieciowe · **USB** = Universal Serial Bus: standard portów i urządzeń podłączanych do komputera, tu pendrive'y i inne nośniki wymienne · **pipx** = instaluje narzedzia napisane w Pythonie, kazde we wlasnym, odizolowanym srodowisku, bez mieszania zaleznosci miedzy programami

◫◫ TYLKO ODCZYT

Wygenerowanie klucza API: openssl rand -base64 32

```
openssl rand -base64 32
```

Klucz szyfrujący natywne API ESPHome to 32 losowe bajty w base64. Wynik wpisujemy w sekcji `api` pliku konfiguracyjnego.

> W serwerowni Zielonej płytki z ESPHome mają Ethernet i zasilanie PoE, a nie Wi-Fi: tak działają `esp01` i `esp02` z czujnikami temperatury i wilgotności. Moduły pomiaru energii z tej strony (`energia-szafa02`, `cegi-szafa02`) są osobnymi urządzeniami o innej roli,

więc zachowują własne nazwy. Pliki poniżej używają Wi-Fi, bo pokazują wariant do prób na biurku i do domu. Moduł, który ma stać w serwerowni, dostaje Ethernet i PoE: zamiast bloku `wifi` wpisujemy blok `ethernet` jak na stronie ESPHome i urządzenia: adopcja esp01 i esp02, API albo MQTT, nazwy encji, a w sekcji `esp32` ustawiamy `board: esp32-poe`:

```
ethernet:
  type: LAN8720
  mdc_pin: GPIO23
  mdio_pin: GPIO18
  clk:
    pin: GPIO17
    mode: CLK_OUT
  phy_addr: 0
  power_pin: GPIO12
  manual_ip:
    static_ip: AdresModulu
    gateway: 10.20.10.1
    subnet: 255.255.255.0
    dns1: 10.20.10.11
```

Blok pochodzi z przykładu w dokumentacji ESPHome dla płytki Olimex ESP32-POE, a numery pinów sprawdzamy w opisie własnej płytki. Ethernet zajmuje m.in. GPIO17, GPIO21 i GPIO22, czyli piny linii szeregowej (GPIO17) i magistrali I2C (GPIO21 i GPIO22) z plików poniżej. Przy płytce z Ethernetem przenosimy je na wolne, na przykład linię szeregową na GPIO32 i GPIO33, a I2C na GPIO13 i GPIO16, jak w `esp01.yaml` na wskazanej stronie. Adres `AdresModulu` przydzielamy z puli serwerowni, bo adresy `10.20.10.70` i `10.20.10.71` należą do `esp01` i `esp02`.

API = Application Programming Interface: sposób, w jaki programy rozmawiają ze sobą · **ESPHome** = Oprogramowanie, które zamienia ESP32 w gotowy czujnik sieciowy bez pisania kodu od zera, a odczyty udostępnia przez sieć · **PoE** = Power over Ethernet: zasilanie urządzenia tym samym kablem sieciowym, którym płyną dane · **Wi-Fi** = Sieć bezprzewodowa: wygodna w biurze, ale w serwerowni dokłada kolejną możliwą przyczynę awarii · **MQTT** = Message Queuing Telemetry Transport: lekki protokół, w którym urządzenia wysyłają krótkie wiadomości na nazwane tematy przez serwer pośredniczący · **I2C** = Inter-Integrated Circuit: prosta dwuprzewodowa magistrala, którą mały układ (np. czujnik) rozmawia z mikrokontrolerem · **openssl** = zestaw narzędzi do certyfikatów i szyfrowania · **LAN8720** = układ scalony (PHY) obsługujący Ethernet 10/100 w płytkach ESP32 z kablem sieciowym, np. Olimex ESP32-POE; w ESPHome zapisujemy go jako type: LAN8720

PLIK KONFIGURACYJNY

Plik konfiguracyjny z modułem PZEM-004T: energia-szafa02.yaml

```
esphome:
  name: energia-szafa02
  friendly_name: Energia szafa 02

esp32:
  board: esp32dev
  framework:
    type: esp-idf

logger:

wifi:
  ssid: "NazwaSieciWifi"
  password: "HasloSieciWifi"
  ap:
    ssid: "energia-szafa02"
    password: "HasloAwaryjne"

# Home Assistant łączy się przez API. Zabbix czyta dane przez web_server (REST).
api:
  encryption:
    # Przykładowy klucz (32 bajty w base64). Własny generujemy poleceniem openssl rand -
base64 32.
    key: "7/xlYaHAQKumI9IYRpTi51i6lEbUvWknaark851jG+I="
  reboot_timeout: 0s

ota:
  - platform: esphome
    password: "HasloOta"

web_server:
  port: 80
  auth:
    username: "nazwa_usera"
    password: "HasloWebServera"
```

```
# Linia szeregowa do modułu PZEM-004T v3: 9600 bodów, 8N1
uart:
  tx_pin: GPIO17
  rx_pin: GPIO16
  baud_rate: 9600
  stop_bits: 1

modbus:

sensor:
  - platform: pzemac
    address: 1
    voltage:
      name: "napiecie_tor_a"
    current:
      name: "prad_tor_a"
    power:
      name: "moc_tor_a"
    energy:
      name: "energia_tor_a"
    frequency:
      name: "czestotliwosc_tor_a"
    power_factor:
      name: "wspolczynnik_mocy_tor_a"
    update_interval: 30s
  - platform: wifi_signal
    name: "wifi_sygnal"
    update_interval: 60s
```

Komponent `pzemac` potrzebuje sekcji `uart` i `modbus`, a domyślny adres modułu to 1 [2]. Czujnik energii podaje wartość w watogodzinach z klasą `energy` i `total_increasing`, więc Home Assistant rozpoznaje go bez dodatkowej konfiguracji [3].

□□ PLIK KONFIGURACYJNY

Plik konfiguracyjny z cęgami SCT-013: cegi-szafa02.yaml

```
esphome:
  name: cegi-szafa02
  friendly_name: Cegi szafa 02

esp32:
  board: esp32dev
  framework:
    type: esp-idf

logger:

wifi:
  ssid: "NazwaSieciWifi"
  password: "HasloSieciWifi"
  ap:
    ssid: "cegi-szafa02"
    password: "HasloAwaryjne"

api:
  encryption:
    # Przykładowy klucz (32 bajty w base64). Własny generujemy poleceniem openssl rand -
base64 32.
    key: "5ZgVEjnAZ/Mg91g+Z8LGPezsgVxqJenW+ezwaeQp1dQ="
  reboot_timeout: 0s

ota:
  - platform: esphome
    password: "HasloOta"

web_server:
  port: 80
  auth:
    username: "nazwa_usera"
    password: "HasloWebServera"

# Przetwornik ADS1115 na magistrali I2C, wejście A0 względem masy
i2c:
  sda: GPIO21
  scl: GPIO22
```

```
ads1115:
  - address: 0x48

sensor:
  - platform: ads1115
    id: wejscie_cegow
    multiplexer: 'A0_GND'
    gain: 6.144
    update_interval: never
    internal: true
  - platform: ct_clamp
    sensor: wejscie_cegow
    name: "prad_szafa02"
    update_interval: 30s
    sample_duration: 200ms
    filters:
      # 0,8 V skutecznie odpowiada 16 A (cęgi 100 A:50 mA, rezystor 100 omów).
      # Wartości kalibrujemy miernikiem cęgowym.
      - calibrate_linear:
          - 0.0 -> 0.0
          - 0.8 -> 16.0
  - platform: wifi_signal
    name: "wifi_sygnal"
    update_interval: 60s
```

Komponent `ct_clamp` liczy wartość skuteczną sygnału z przetwornika ADS1115 w oknie 200 ms, czyli w dziesięciu okresach prądu 50 Hz [4]. Filtr `calibrate_linear` zamienia wolty na ampery.

□□ TYLKO ODCZYT

Sprawdzenie pliku: esphome config energia-szafa02.yaml

```
esphome config energia-szafa02.yaml
```

Przy błędzie komenda wypisuje miejsce w pliku. Dla drugiego wariantu podajemy `cegi-szafa02.yaml`.

esphome = ESPHome: buduje i wgrywa oprogramowanie na ESP32 z pliku YAML, pokazuje logi urządzenia

TYLKO ODCZYT

Wgranie programu przez USB: esphome run energia-szafa02.yaml

```
esphome run energia-szafa02.yaml
```

Pierwsze wgranie robimy kablem USB, a kolejne przez sieć. Komenda pyta o port, a po wgraniu pokazuje dziennik płytki.

USB = Universal Serial Bus: standard portów i urządzeń podłączanych do komputera, tu pendrive'y i inne nośniki wymienne · **esphome** = ESPHome: buduje i wgrywa oprogramowanie na ESP32 z pliku YAML, pokazuje logi urządzenia

TYLKO ODCZYT

Odczyt dziennika płytki: esphome logs energia-szafa02.yaml

```
esphome logs energia-szafa02.yaml
```

Przykład:

```
[10:12:31][D][sensor]: 'napiecie_tor_a': Sending state 231.39999 V with 1 decimals of accuracy
[10:12:31][D][sensor]: 'prad_tor_a': Sending state 5.65000 A with 3 decimals of accuracy
[10:12:31][D][sensor]: 'moc_tor_a': Sending state 1305.40002 W with 1 decimals of accuracy
```

esphome = ESPHome: buduje i wgrywa oprogramowanie na ESP32 z pliku YAML, pokazuje logi urządzenia

TYLKO ODCZYT

Odczyt wartości przez REST: curl

```
curl --user nazwa_usera http://AdresPlytki/sensor/moc_tor_a
```

Przy takim zapisie `curl` pyta o hasło, więc nie zostaje ono w historii poleceń. Serwer HTTP płytki odpowiada obiektem JSON z polem `value`, które Zabbix wyciąga w następnym kroku

[5].

Przykład:

```
{"id":"sensor/moc_tor_a","state":"1305.4 W","value":1305.4}
```

REST = sposób budowania API przez zwykłe żądania HTTP (GET, POST) zamiast osobnego protokołu · **HTTP** = Hypertext Transfer Protocol: protokół stron WWW · **JSON** = JavaScript Object Notation: tekstowy format danych z klamrami i cudzysłowami · **curl** = client URL: pobieranie i wysyłanie przez HTTP z terminala

KLIKAMY W INTERFEJSIE

Dodanie urządzenia w Home Assistant

```
Ustawienia → Urządzenia i usługi → ESPHome → Dodaj urządzenie
```

(nazwy pozycji zależą od wersji Home Assistant; wpisujemy adres płytki i klucz API z pliku konfiguracyjnego)

API = Application Programming Interface: sposób, w jaki programy rozmawiają ze sobą

KLIKAMY W INTERFEJSIE

Dodanie obwodu do panelu Energia w Home Assistant

```
Ustawienia → Pulpity → Energia → Dodaj zużycie → energia_tor_a
```

Panel Energia przyjmuje czujniki z klasą energii i stanem `total` albo `total_increasing`, w jednostkach Wh, kWh albo MWh [3].

kWh = Kilowatogodzina: jednostka energii, 1000 watów pracujących przez godzinę · **MWh** = Megawatogodzina: 1000 kilowatogodzin

Z życia wzięte

Z ŻYCIA WZIĘTE

Czwartek, 15:20. Przed dołożeniem serwerów GPU Tomek chce wiedzieć, ile prądu naprawdę pobiera szafa R2, ale jej listwy PDU są podstawowe, bez pomiaru. Wpisuje w arkusz moc z

> tabliczek i wychodzi mu 5 kW, a miernik cęgowy pokazuje w tym samym momencie 5,7 A na torze A i tyle samo na torze B, czyli razem około 2,6 kW. Różnica jest prawie dwukrotna, więc Ola pyta, czy da się mieć taki pomiar stale, a nie tylko wtedy, gdy ktoś przyjdzie z miernikiem.

Projekt DIY krok po kroku

Płytka ESP32 z modułem Wi-Fi i Bluetooth. Ten sam układ, który w innych stronach tej książki mierzy

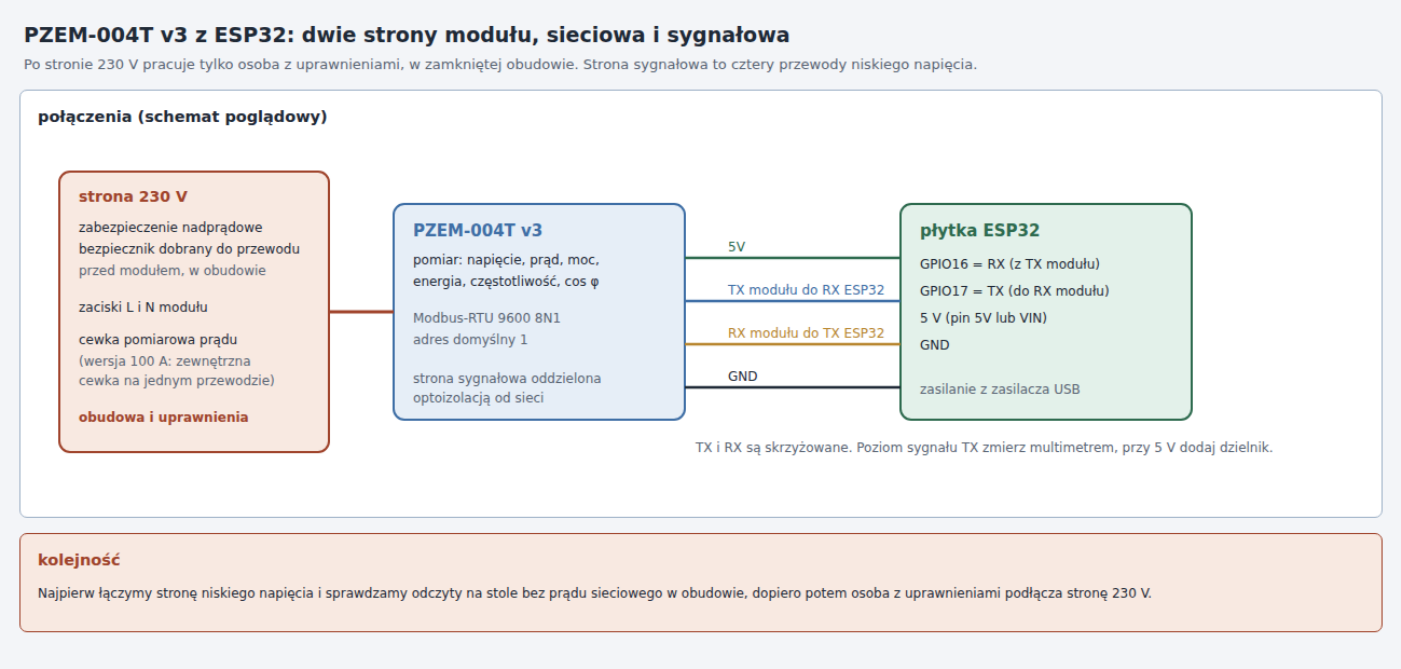
Płytka ESP32 z modułem Wi-Fi i Bluetooth. Ten sam układ, który w innych stronach tej książki mierzy temperaturę i wilgotność, tu odczytuje licznik energii. Źródło: Wikimedia Commons (autor i wolna licencja podane na stronie pliku).

Mierzymy tor A szafy R2. Przy 2,6 kW cała szafa pobiera 11,3 A, więc w razie awarii toru B tor A niesie cały prąd. Wersja modułu PZEM na 10 A z przewodem przez bocznik odpada, bo prąd może przekroczyć jej zakres, i wybieramy wersję 100 A z cewką, którą zakłada się na jeden przewód [6].

Lista części

Część	Po co	Uwagi
Płytka ESP32 (np. DevKit)	odczyt i wysyłka danych	Wi-Fi lub, jeśli odczyty wypadają, wersja z Ethernetem
PZEM-004T v3 z cewką 100 A	pomiar napięcia, prądu, mocy, energii, częstotliwości, współczynnika mocy	zakres 80 do 260 V, dokładność 0,5 procent [6]
Zasilacz 5 V z oznaczeniem CE	zasilanie strony niskiego napięcia	gotowy, nie własnej roboty
Bezpiecznik z oprawą	zabezpieczenie linii napięciowej modułu	dobrany przez elektryka do przewodu
Obudowa zamknięta, plastikowa	ochrona przed dotykiem	z przepustami kablowymi
Listwa zaciskowa, przewody	połączenie strony 230 V	przekrój dobiera elektryk
Miernik cęgowy	wzorzec do kalibracji	z aktualnym świadectwem wzorcowania
Przewody sygnałowe	linia TX, RX, 5 V, GND	krótkie, skręcone

Schemat połączeń

Rysunek 1. PZEM-004T v3 z ESP32: po lewej strona 230 V (zabezpieczenie, zaciski, cewka prądowa), w środku moduł, po prawej płytka ESP32. Cztery przewody sygnałowe 5V, TX, RX i GND są skrzyżowane, a strona sygnałowa modułu jest oddzielona optoizolacją od sieci. (kliknięcie otwiera pełny rozmiar)

Moduł wymaga zewnętrznego zasilania 5 V po stronie sygnałowej [6]. Linia TX modułu idzie do RX płytki, a RX modułu do TX płytki. Przed podłączeniem mierzymy multimetrem poziom sygnału TX modułu: ESP32 pracuje na 3,3 V, więc przy 5 V dodajemy dzielnik rezystorowy albo konwerter poziomów [7].

Program

Plik `energia-szafa02.yaml` z Fiszki wgrywamy komendą `esphome run`. W dzienniku po minucie powinny pojawić się odczyty. Brak odczytów oznacza zwykle zamienione przewody TX i RX albo brak zasilania 5 V modułu.

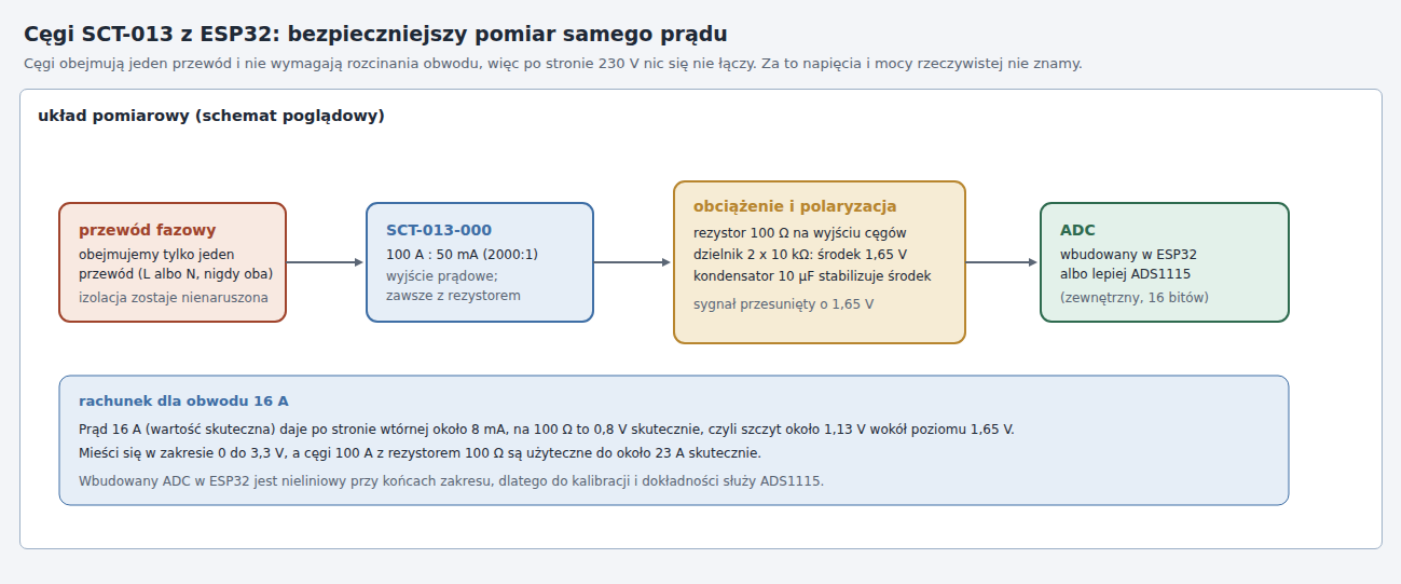
Kalibracja i porównanie z wzorcem

Moduł jest fabrycznie kalibrowany, ale porównujemy go z miernikiem cęgowym, który ma świadectwo wzorcowania. Mierzymy przy trzech obciążeniach, na przykład przy mocy 25, 50 i 100 procent typowego poboru szafy, i zapisujemy różnicę. Rozbieżność powyżej 1 procenta wymaga poprawki w filtrze `multiply` albo wyjaśnienia przyczyny. Producent podaje dokładność 0,5 procent [6].

Obudowa i miejsce montażu

Moduł z zabezpieczeniem i płytką ESP32 montujemy w zamkniętej obudowie przy rozdzielnicy, nie wewnątrz szafy z serwerami. Obudowę opisujemy: „Pomiar energii, tor A szafy R2, 230 V". Prowadzimy kabel sygnałowy do sieci Ethernet albo ustawiamy Wi-Fi z zapasem sygnału (sprawdzamy `wifi_sygnal`).

Drugi wariant: cęgi SCT-013 i ADS1115

Rysunek 2. Cęgi SCT-013 z ESP32: cęgi obejmują jeden przewód, rezystor 100 omów zamienia prąd cęgów na napięcie, dzielnik 2 x 10 kΩ ustawia środek na 1,65 V, a przetwornik ADS1115 mierzy sygnał. Warto zauważyć rachunek: 16 A daje około 0,8 V skutecznie. (kliknięcie otwiera pełny rozmiar)

Cęgi SCT-013-000 przekształcają prąd 100 A na 50 mA (przekładnia 2000 do 1) i nie mają wbudowanego rezystora obciążającego. Cęgi zawsze pracują z rezystorem, bo otwarty obwód wtórny może mieć niebezpiecznie wysokie napięcie. Z rezystorem 100 Ω prąd 16 A (wartość skuteczna) daje około 0,8 V, czyli szczyt około 1,13 V wokół poziomu 1,65 V, co mieści się w zakresie 0 do 3,3 V. Dla większych prądów rezystor trzeba zmniejszyć, bo przy 100 Ω zakres kończy się około 23 A skutecznie.

Taki pomiar jest prostszy i bezpieczniejszy: po stronie 230 V cęgi obejmują izolowany przewód i nie rozcinamy obwodu. Nadal jednak zakładamy je na pojedynczy przewód w rozdzielnicy, więc robi to

osoba z uprawnieniami. Za to nie znamy napięcia ani współczynnika mocy, a moc rzeczywista wymagałaby dodatkowego pomiaru napięcia. Wbudowany przetwornik ADC w ESP32 jest nieliniowy przy końcach zakresu, dlatego używamy zewnętrznego ADS1115 [4].

Trzeci wariant: licznik z Modbus

Dla szafy trójfazowej albo większego obwodu wybieramy gotowy licznik z interfejsem RS485 (na przykład Eastron SDM) albo układ z rodziny ATM90E3x. ESPHome obsługuje oba [8][9]. Licznik podłączamy przez konwerter RS485 do linii szeregowej płytki.

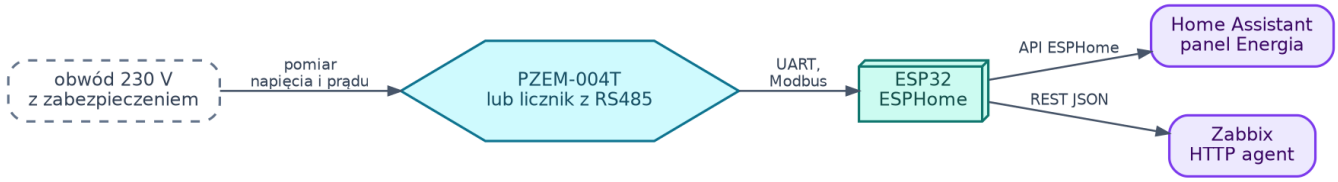
```
uart:
  tx_pin: GPIO17
  rx_pin: GPIO16
  baud_rate: 9600
  stop_bits: 1

modbus:
  flow_control_pin: GPIO4

sensor:
  - platform: sdm_meter
    address: 1
    phase_a:
      voltage:
        name: "napiecie_l1"
      current:
        name: "prad_l1"
      active_power:
        name: "moc_l1"
    total_power:
      name: "moc_calkowita"
    update_interval: 30s
```

Parametry linii (prędkość, adres) sprawdzamy w instrukcji licznika, bo niektóre modele mają fabrycznie 2400 bodów [8].

Integracja z monitoringiem

Rysunek 3. Droga danych: obwód 230 V z zabezpieczeniem, moduł pomiarowy, ESP32 z ESPHome i dwa odbiorcy: Home Assistant przez API oraz Zabbix przez REST. Warto zauważyć, że ESP32 trzyma tylko bieżące wartości, a historię przechowują systemy po prawej. (kliknięcie otwiera pełny rozmiar)

Home Assistant służy do podglądu i panelu Energia, a Zabbix na `mon01` do alarmów. Oba korzystają z tej samej płytki. Home Assistant łączy się przez natywne API (z kluczem z pliku konfiguracyjnego), a Zabbix pyta serwer HTTP płytki elementem typu HTTP agent, tak jak w czujnikach temperatury [5].

Host i elementy danych w Zabbixie

Host nazywamy `energia-szafa02`, dodajemy do grupy `Pomiary zasilania` i nie dodajemy interfejsu agenta. Na hoście ustawiamy makra: `{$CZUJNIK.ADRES}` (adres płytki), `{$CZUJNIK.UZYTKOWNIK}` i `{$CZUJNIK.HASLO}` (typ Secret text).

Nazwa	Klucz	URL	Przetwarzanie wstępne	Jednostka
Napięcie toru A	`energia.napiecie.tor.a`	`http://{$CZUJNIK.ADRES}/sensor/napiecie_tor_a`	JSONPath `$.value`	V
Prąd toru A	`energia.prad.tor.a`	`http://{$CZUJNIK.ADRES}/sensor/prad_tor_a`	JSONPath `$.value`	A
Moc toru A	`energia.moc.tor.a`	`http://{$CZUJNIK.ADRES}/sensor/moc_tor_a`	JSONPath `$.value`	W
Energia toru A	`energia.energia.tor.a`	`http://{$CZUJNIK.ADRES}/sensor/energia_tor_a`	JSONPath `$.value`	Wh

W każdym elemencie ustawiamy uwierzytelnianie podstawowe z makrami, interwał 1 minuty i typ informacji liczba zmiennoprzecinkowa. Energia rośnie narastająco, więc na wykresach pokazujemy jej przyrost w wybranym okresie.

Wyzwalacze

Makra progów ustawiamy na hoście: `{$PRAD.OSTRZEZENIE}` równe 12,8 (80 procent obwodu 16 A), `{$NAPIECIE.MIN}` równe 207 i `{$NAPIECIE.MAX}` równe 253. Granice napięcia to 230 V plus minus 10 procent, co odpowiada typowym wymaganiom jakości napięcia w sieci publicznej [10].

Prąd toru A powyżej 80 procent obwodu (poziom Warning):

```
min(/energia-szafa02/energia.prad.tor.a,5m)>{$PRAD.OSTRZEZENIE}
```

Napięcie poza zakresem przez dłuższy czas (poziom Warning):

```
min(/energia-szafa02/energia.napiecie.tor.a,5m)>{$NAPIECIE.MAX}
or max(/energia-szafa02/energia.napiecie.tor.a,5m)<{$NAPIECIE.MIN}
```

Zanik napięcia na torze A (poziom High):

```
max(/energia-szafa02/energia.napiecie.tor.a,1m)<100
```

Brak danych z miernika (poziom High):

```
nodata(/energia-szafa02/energia.moc.tor.a,5m)=1
```

Alarm „zanik napięcia" mówi, że tor A przestał dostawać prąd, czyli serwery pracują na samym torze B bez zapasu. Takiego alarmu UPS nie pokaże, bo UPS widzi wejście, a nie obwód szafy.

Alarmy wysyłamy pocztą i SMS jak dla pozostałych poziomów, co opisuje strona Serwerownia Zielonej: gdzie stoją czujniki i dokąd płyną alarmy.

Test progów robimy bez ryzyka dla serwerów: obniżamy makro `{$PRAD.OSTRZEZENIE}` poniżej bieżącego prądu i sprawdzamy, czy alarm dochodzi, a potem przywracamy 12,8.

Bezpieczeństwo i ograniczenia

- Każdy montaż po stronie 230 V wykonuje osoba z uprawnieniami SEP. My nie dotykamy zacisków, bezpiecznika ani przewodów sieciowych.
- Moduł, bezpiecznik i płytka są w zamkniętej obudowie. Obwód ma własne zabezpieczenie nadprądowe, a obudowa jest opisana.
- Zasilacz 5 V to gotowy zasilacz z oznaczeniem CE, a nie wlutowany układ własnej roboty.
- Własny miernik nie ma świadectwa wzorcowania. Nie używamy go do rozliczeń z operatorem ani wynajmującym, a do porównań wewnętrznych tak.
- Montaż nie zastępuje przeglądów instalacji i pomiarów ochronnych (rezystancja izolacji, pętla zwarcia, RCD), które wykonuje osoba z uprawnieniami [11].
- Montaż w serwerowni uzgadniamy z zarządcą budynku i ubezpieczycielem, bo urządzenie własnej roboty może wpływać na warunki polisy i gwarancji.
- Serwer HTTP płytki domyślnie używa uwierzytelniania podstawowego, a dokumentacja zapowiada zmianę domyślnego schematu na digest w wersji 2027.1.0 [5]. Dostęp do portu 80 płytki ograniczamy do adresu `mon01`.

- Wi-Fi w serwerowni bywa niestabilne za metalowymi szafami. Jeśli odczyty wypadają, przechodzimy na Ethernet.
- Pomiar poboru jednego toru nie pokazuje obciążenia drugiego. Tory A i B mierzymy osobno albo przez PDU z pomiarem.

> Więcej możliwości albo gotowe rozwiązanie od ręki (out of the box): listwa PDU z pomiarem na każdym gnieździe i dostępem przez SNMP, UPS z kartą sieciową, który sam raportuje obciążenie i czas pracy, albo licznik z interfejsem Modbus (RS485) na szynie DIN w rozdzielnicy. W dużych centrach danych stosuje się szynoprzewody z pomiarem w każdej gałęzi, system BMS i DCIM, który łączy pomiary mocy z temperaturą i planem szaf, oraz pomiar na poziomie każdego serwera.

Częste błędy

Objaw	Przyczyna	Co robimy
Brak odczytów z modułu PZEM	zamienione TX i RX, brak 5 V, zły adres Modbus	sprawdzamy połączenia i `esphome logs`, adres domyślny to 1
Odczyty „NaN" lub zera	moduł bez napięcia sieciowego albo bez cewki na przewodzie	sprawdzamy zasilanie modułu i założenie cewki (osoba z uprawnieniami)
Prąd wyższy lub niższy o kilka procent	brak kalibracji, cewka założona na oba przewody	porównujemy z miernikiem cęgowym, cewka obejmuje jeden przewód
Odczyt prądu z cęgów skacze	wbudowany ADC ESP32 jest nieliniowy	używamy ADS1115 i kalibrujemy filtrem
Płytka restartuje się co 15 minut	brak klienta API (Home Assistant)	ustawiamy `reboot_timeout: 0s` w sekcji `api`
Zabbix pokazuje niewspierany element	błędna ścieżka JSONPath albo zła nazwa czujnika w adresie	sprawdzamy `curl` i nazwę czujnika
Alarm napięcia miga	próg za blisko normalnej wartości	rozszerzamy okno czasu albo próg

□□ Ćwiczenia

1. Szafa pobiera 3 kW przy 230 V. Który moduł PZEM-004T v3 wybieramy: 10 A czy 100 A z cewką?

Odpowiedź

3000 W dzielone przez 230 V daje 13 A, więc wersja 10 A odpada. Wybieramy wersję 100 A z cewką.

1. Cęgi 100 A:50 mA z rezystorem 100 Ω mierzą obwód 25 A. Czy zmieścimy się w zakresie przetwornika?

Odpowiedź

25 A to 12,5 mA po stronie wtórnej, a na 100 Ω daje to 1,25 V skutecznie, czyli szczyt 1,77 V przy środku 1,65 V. Wychodzi powyżej 3,3 V, więc nie. Zmniejszamy rezystor albo wybieramy cęgi o innej przekładni.

1. Alarm „zanik napięcia toru A" włączył się, a UPS nie zgłasza żadnego problemu. Co to znaczy?

Odpowiedź

UPS pracuje poprawnie, ale tor A szafy nie ma prądu: wyłączył się wyłącznik obwodu albo uszkodzona jest listwa PDU. Serwery pracują na torze B bez zapasu, więc usuwamy przyczynę natychmiast.

Powiązane: Monitoring zasilania i łagodne wyłączanie: UPS, NUT, Zabbix, Planowanie zasilania serwerowni: bilans mocy, zapas, rozbudowa, Termometry w praktyce: wybór, montaż i własny czujnik (DIY), Prąd: wielkości i zależności

Źródła:

1. ESPHome, dokumentacja: esphome.io
2. ESPHome, komponent pzemac: esphome.io
3. Home Assistant, panel Energia: home-assistant.io
4. ESPHome, komponent ct_clamp: esphome.io
5. ESPHome, web_server: esphome.io
6. Peacefair, PZEM-004T v3, karta katalogowa: narodmon.com
7. MycilaPZEM, uwagi o poziomach sygnałów i podłączeniu do ESP32: mathieu.carbou.me
8. ESPHome, komponent sdm_meter: esphome.io
9. ESPHome, komponent atm90e32: esphome.io
10. Power Quality Blog, „Standard EN 50160": powerquality.blog
11. Prawo budowlane, art. 62: lexlege.pl